

Carrer Portal Nou, 7 - GIRONA

Tel. 972 22 50 44

www.cinematruffaut.com

a.e: info@cinematruffaut.com

MEMBRE DE LA XARXA

LA PORTUGUESA

A Portuguesa

Portugal, 2018

Direcció: Rita Azevedo Gomes

Intèrprets: Clara Riedenstein, Marcello Urgeghe, Ingrid Caven, Rita Durão, Pierre Léon, João Vicente de Castro

Durada: 135 min

Gènere: drama

Idioma: portuguès

Data d'estrena: 31/05/2019

Melanconia del temps d'espera

El lloc d'on provenen determinades cineastes és fonamental per entendre els seus camins i les seves recerques. Rita Azevedo Gomes va començar la seva carrera treballant amb el director portuguès Manoel de Oliveira en la pel·lícula *Amor de perdição* (1979), considerada una de les obres fonamentals de la modernitat cinematogràfica portuguesa; després va continuar com a programadora de la Cinemateca Portuguesa en l'època en què João Bénard da Costa n'era el director. Malgrat la seva curta filmografia –quatre llargmetratges–, podem considerar que Rita Azevedo és filla del temps en què el cinema portuguès va esclatar i va esdevenir un dels més innovadors i més radicals d'Europa. Per aquest motiu no ens ha d'estranyar que en les seves pel·lícules hi hagi una certa sobreexposició dels principis de la ficció, un desig de ruptura a partir d'una desnaturalització de l'espai i el temps. En els seus films hi podem trobar diàlegs molt literaris i certa teatralitat en el tractament de la posada en escena, tal com passava en les millors obres de Manoel de Oliveira o Paulo Rocha. Encara que *Correspondências* (2016), amb la seva combinació d'imatges analògiques i digitals, la podem veure com l'excepció a aquesta fórmula, els seus altres llargmetratges són fills d'una tradició fílmica que es troba confrontada amb un joc de referències plàstiques i literàries.

A portuguesa (2018) és l'adaptació d'un conte que forma part del llibre *Drei Frauen* (Tres dones) de l'escriptor austríac Robert Musil. El treball d'adaptació està signat per l'escriptora Agustina Bessa-Luís, responsable de la peculiar adaptació de *Madame Bovary* que va donar pas a *Vale Abraão* (La vall Abraham, 1993) de Manoel de Oliveira.

El pes que exerceix la tradició marca el to d'*A portuguesa*, que alguns han comparat amb la pel·lícula argentina *Zama* (2017) de Lucrecia Martel, però de la qual s'aparta per buscar i fer servir altres estratègies. *A portuguesa* explica la història d'una jove que es casa amb el noble austríac Von Ketten. Tots dos junts duen a terme un viatge cap a un castell proper a Trento, al nord d'Itàlia.

Un cop allà, el bisbe reclama el noble perquè s'incorpori a la guerra. Per tal de poder protegir la seva jove esposa mentre ell és a la guerra, el noble la deixa en un castell llunyà, on viu envoltada dels seus servents més propers. Tal com passava a *Zama*, el tema de l'espera podria ser el punt fort del relat, que també podria donar voltes al voltant del tema de la dona que estima i que no pot posseir el seu espòs/estimat. Però a Rita Azevedo no l'interessa tant la idea beckettiana de l'espera d'alguna cosa que mai tindrà lloc com la possibilitat de captar el sentiment de nostàlgia envers allò que no ha pogut ser viscut. L'estat d'ànim de la protagonista es troba marcat per un sentiment d'evocació d'allò que s'ha escapat i que trigarà dotze anys a poder tornar. El pas del temps es troba marcat pel creixement dels fills i les petites transformacions dels entorns. De totes maneres, tota la pel·lícula parteix de la certesa que el retorn es produirà, que la guerra en què ha estat el marit és una guerra inútil i que la jove portuguesa ha estat tancada en una presó que l'ha oprimint com a persona i no l'ha deixada arribar a ser una dona feliç.

Rita Azevedo parteix d'un clar exercici de distanciament plàstic que permet que sorgeixi una cosa que en el cinema contemporani s'ha perdut. L'aposta no passa pel minimalisme, la contenció o la sostracció. La cineasta filma des de la perplexitat escènica, des de la recerca de la bellesa perduda. Aquests procediments produeixen la sensació que som davant d'una estranya resurrecció, és com si un cinema molt llunyà penetrés dins del cor del cinema del present per poder arribar a certificar la vigència d'aquest model. En la fórmula hi ha una clara valentia, un desig irreductible de fidelitat a ella mateixa i al seu lloc d'origen. *A portuguesa* és sobretot un exercici de bon cinema, fet sense cap mena de complex.

Àngel Quintana

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona